

Riigi ootustest põlevkivisektorile

Timo Tatar

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Põlevkivienergiasektori väärtus Eesti riigile

- Põlevkivist pärines 2011. aastal enam kui 80% Eestis toodetud elektrist
- MKM-i tellitud analüüs* hindas energiasektori kogulisandväärtuseks (GVA)
 - Perioodil 2010-2015: **120-126 mln €** aastas
 - Perioodil 2016-2025: **218-346 mln €** aastas
- Lisaks annab energiasektor hästi tasustatud töökohti:
 - Perioodil 2010-2015: ca. **3500** töökohta
 - Perioodil 2016-2025: ca. **2550** töökohta

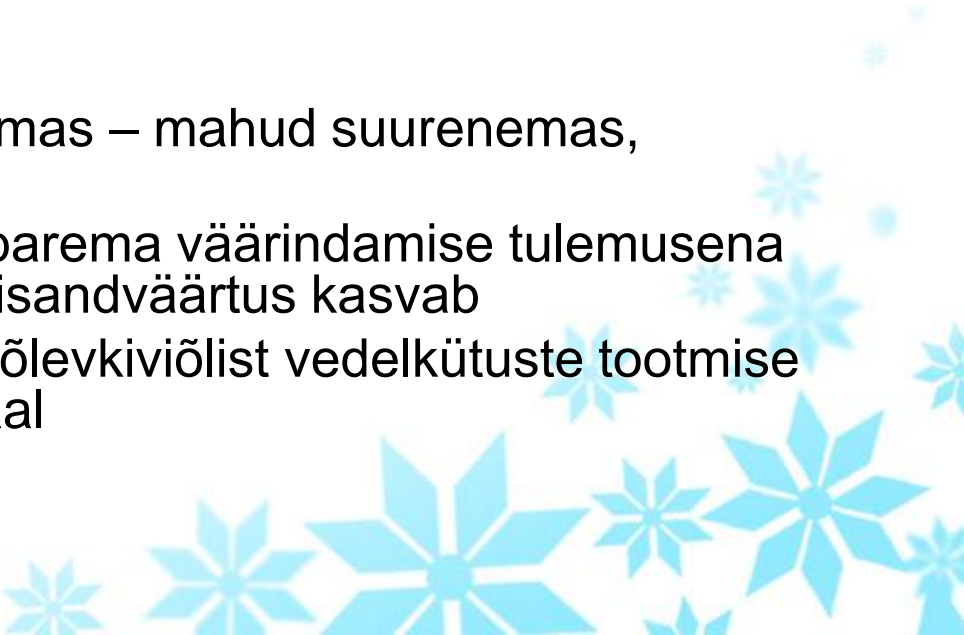
* "Kliimapaketi ja heitmekaubanduse negatiivsete mõjude pehmendamine" Ernst & Young; 2010

Põlevkiviõli tootmise sektori lisandväärtus

Täna (2011. aasta andmetel):

- Sektori loodud lisandväärtus ligi **80 mln €** (0,5% kogu Eestis loodud lisandväärtusest)
- Sektor pakus 2011. aastal tööd **1450** töötajale (so. 0,4% ettevõtlussektoris hõivatutest)
- Müügitulu üle **250 mln €** (0,6% kogu müügitulust)

Trendid:

- Õlitootmine täna selgelt laienemas – mahud suurenemas, kvaliteet kasvamas
 - Maailmaturu hindade ja toote parema väärimise tulemusena põlevkiviõli tootmisest loodav lisandväärtus kasvab
 - Lähtudes ülaltoodust kasvab põlevkiviõlist vedelkütuste tootmise tehnoloogia ekspordi potentsiaal
-

Riigi huvid ja ootused põlevkivile

Riigi huvi

- **Sektori stabiilset arengut kindlustava, prognoositava ja läbipaistva ärikeskkonna loomine ja säilitamine**
- **Tulu riigieelarvesse**
- **Põlevkivi tööstuse keskkonnamõju vähendamine**
- **Põlevkivi senisest efektiivsem kasutamine**
- **Põlevkivialase kompetentsi hoidmine ja arendamine**

Põlevkivi energiajulgeoleku tagajana

- **Põlevkivi on Eesti strateegiline maavara, mille üks roll on riigi energiajulgeoleku tagamine (elekter, vedelkütused)**

Eesti põlevkivisektorit mõjutab oluliselt EU kliimapoliitika

- EU kliimapoliitika ellurakendamine ilma tasakaalustavate meetmeteta kolmandatest riikidest pärinevale elektrile
- EU kütuste kvaliteedi direktiiv koos kütuse elutsükli CO₂ vaikeväärtusega

Riigi huvi on tagada põlevkivisektori jätkusuutlikkus ja rahvusvaheline konkurentsivõime EU kliimapoliitika tingimustes

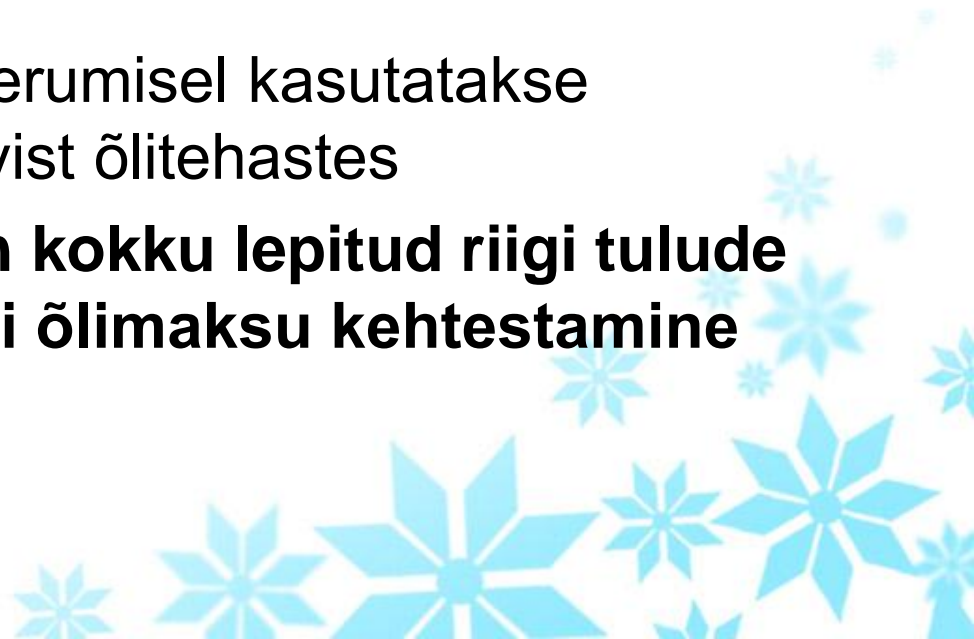

Põlevkivist elektri tootmine

- Energiamaajanduse arengukavaga põlevkivil roll energiajulgeoleku ja varustuskindluse tagamiseks
- Ootus säilib ka elektrituru avanemise järel
- Tänu vanade jaamade madalale kapitalikulule ning CO₂ odavale hinnale on Eestis toodetud põlevkivielekter täna konkurentsivõimeline
- Uute põlevkivielektrijaamade konkurentsivõime tulevikus sõltub erinevatest teguritest:
 - Elektri turuhind
 - CO₂ kvoodi hind
 - Põlevkivi hind
 - Turu edasised arengud (ühendused Kesk-Euroopaga, võimsuste turu tekkimine, kaubandusreeglid kolmandate riikidega)
- Uue põlevkivielektrijaama rajamiseks on Eestil lubatud tootjatele jagada tasuta CO₂ kvoote kuni 2020 aastani (14,5 + 3,5 MT)

Põlevkivist vedelkütuste tootmine

- Tänaste hindade juures märkimisväärse lisandväärtusega ja kasvupotentsiaaliga
- Põlevkiviõlist diiselkütuste tootmine suurendab riigi energiasõltumatust ja vähendab sõltuvust imporditavatest kütustest
- Tänaste plaanide realiseerumisel kasutatakse tulevikus enamik põlevkivist õlitehastes
- **Koalitsioonilepingus on kokku lepitud riigi tulude suurendamine põlevkivi õlimaksu kehtestamine abil**

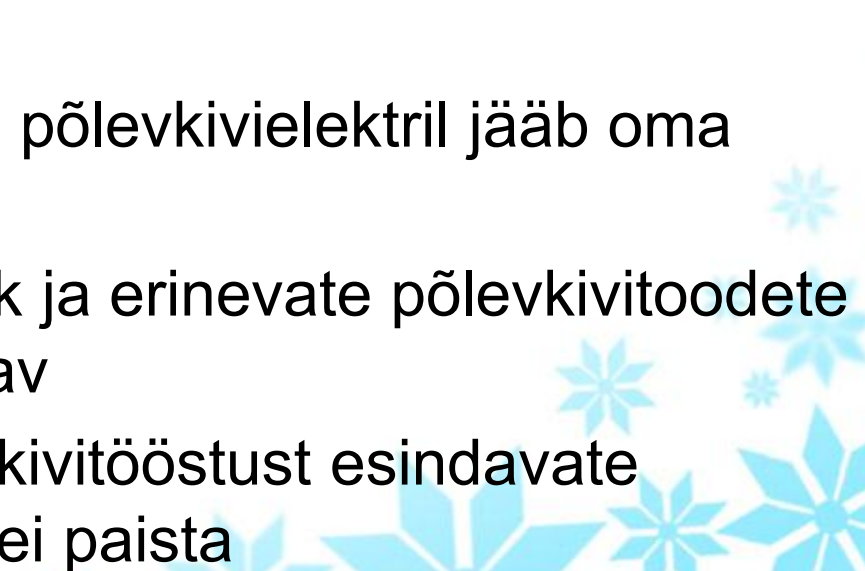

Põlevkivi riigitulu alternatiivid

Riigil, ressurssi omanikuna, on sektori väärtusloomest osa saamiseks erinevaid võimalusi, mida tuleb analüüsida

- Kaevandustasude tõstmine
 - + ühetaoline, kerge administreerida
 - mõjutab erinevate põlevkivi kasutatavate sektorite konkurentsivõimet erinevalt, jäik
- Põlevkiviõli müügitulu maksustamine
 - + levinud, lihtne administreerida, puudub mõju elektritootmisele
 - teiste põlevkivitoodetele maksu mitte rakendamisel riigiabi küsimused
- Põlevkivitoote turuhinnast sõltuv kaevandusõiguse tasu
 - + paindlik, sest järgib muutusi turul (nt. elektri turuhind, nafta hind), toodete võrdne kohtlemine ilma nende konkurentsipositsiooni moonutamata
 - administreerimine keerukam, riigi keerulisem tulusid prognoosida

Lõpetuseks

- Riigi roll ressurssi omanikuna on atraktiivse ärikeskkonna kujundamine ning põlevkivisektori huvide kaitsmine
 - Mõju Eesti majandusele märgatav ning kasvav
 - Põlevkivisektori tulevik sõltub paljuski EU kliimapoliitikast, mille kujundamisel peab Eesti kaasa rääkima
 - Oluline on panustada põlevkivisektori keskkonnamõjude vähendamisse
 - Õlitootmine kasvab kuid ka põlevkivielektril jääb oma kindel roll
 - Maksusüsteem olgu paindlik ja erinevate põlevkivitoodete konkurentsivõimega arvestav
 - Avalikus diskusioonis põlevkivitööstust esindavate ekspertide sõnavõttud välja ei paista
-

TÄNAN!

